

dr hab. Jadwiga Daszykowska-Tobiasz, prof. UR
Uniwersytet Rzeszowski

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pani mgr Karoliny Garbacz, zatytułowanej: *Działalność opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyczna Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego w latach 1989-2016, Lublin 2023, ss. 422*

Uwagi wstępne

Niniejszą recenzję dysertacji doktorskiej Pani mgr Karoliny Garbacz wykonałam na pisemne zlecenie Rady Naukowej Dyscypliny Pedagogika Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, na podstawie uchwały z dnia 31 maja 2023 roku (pismo Pana dr hab. Piotra Magiera – Przewodniczącego Rady Naukowej Dyscypliny Pedagogika Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II).

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. 1789 z późn. zm.) praca doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata danej dyscypliny naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Recenzję rozprawy sporządziłam po szczegółowym zapoznaniu się z treścią przekazanego egzemplarza.

Ocena ogólna

Przedłożoną mi do recenzji rozprawę doktorską napisano pod kierunkiem naukowym ks. dra hab. Andrzeja Łuczyńskiego, prof. KUL. Przedmiotem badań Doktorantki była działalność opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyczna Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego w latach 1989-2016.

Już w starożytności postulowano, że jedną ze znaczących cech świata jest jego zmienność, która – w odniesieniu do współczesności – bezpośrednio lub pośrednio dotyka społeczeństwa na całym globie, obejmując większość obszarów życia. W zasadzie trudno jest dzisiaj wskazać region świata, w którym ludzie żyją według rytmu wcześniejszych pokoleń. Zmieniają się warunki życia współczesnych ludzi, zmieniają się oni sami, jednak pewne problemy pozostają podobne do tych, które dzisiaj tylko pozornie mogą wydawać się minionymi. Do problemów takich należą między innymi kwestie opieki i wychowania dzieci, zapewnienia im warunków do optymalnego rozwoju,

szczęśliwego dzieciństwa i godnego życia, zapobieganie demoralizacji, patologiom, wykluczeniu społecznemu. Oczywiście problemy te ewoluują, podobnie jak przekształca się sposób ich postrzegania z perspektywy złożonych uwarunkowań w danym czasie historycznym.

Na tle pewnych zmian w postrzeganiu kwestii opieki i wychowania dziecka oraz chronienia go przed wieloma niebezpieczeństwami współczesnego świata, wyłania się względnie trwałe przekonanie, że najwłaściwszym miejscem jego rozwoju i życia jest biologiczna rodzina. Kiedy ta nie spełnia wystarczająco powierzonych jej funkcji, państwo podejmuje zadanie wsparcia i pomocy społecznej z naciskiem na pozostawienie dziecka w rodzinie. Tylko w skrajnych przypadkach zostaje ono umieszczone w odpowiedniej instytucji. Zatem wciąż aktualnym problemem pozostaje dostrzeżenie problemów opiekuńczo-wychowawczych współczesnych rodzin oraz podejmowanie skutecznych działań pomocowych. Zauważenie tej kwestii przez Doktorantkę (s. 9) jest w pełni uzasadnione. Na uznanie zasługuje wymieniona przez Nią potrzeba modyfikowania „(...) działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej w taki sposób, aby nie trzeba było rozdzielać dziecka z rodziną, nawet jeśli budzi ona zastrzeżenia i umieszczać go w instytucji państwowej” (s. 9). Konsekwencją powyższego było uczynienie przedmiotem badań własnych przez mgr Karolinę Garbacz specyfiki i efektywności działań opiekuńczo-wychowawczych i profilaktycznych Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego, a także historycznego tła, co dowodzi wnikliwości oraz znakomitej znajomości przedstawionego problemu i jego uwarunkowań. W rezultacie Doktorantka przygotowała dysertację doktorską ważną i wartościową pod względem poznawczym i prakseologicznym.

Oryginalność rozprawy

Doktorantka w rozprawie wyczerpująco omówiła działalność opiekuńczo-wychowawczą i profilaktyczną wspomnianego komitetu. Okazuje się, że wieloletnie doświadczenie członków tego społecznego stowarzyszenia, zaowocowało wypracowaniem skutecznego systemu pomocy profilaktyczno-wychowawczej. Do osiągnięć komitetu można zaliczyć w szczególności: zdefiniowanie określenia „polskie dzieci ulicy” (z uwzględnieniem polskich realiów); kontynuację idei Towarzystwa Przyjaciół Dzieci; realizację zadań w ramach polskiej sekcji Międzynarodowej Federacji Wspólnot Wychowawczych FICE; autorstwo i wdrożenie trzech programów działań ulicznych wspierających funkcjonowanie środowiskowych ognisk wychowawczych, (które następnie zostały zarekomendowane i opisane w Rządowym Programie Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży na lata 2004-2014); podejmowanie działalności wydawniczej; a przede wszystkim inicjowanie i powoływanie środowiskowych ognisk wychowawczych, inspirowanych działalnością patrona stowarzyszenia – Kazimierza Lisieckiego (s. 10-12).

Mgr Karolina Garbacz słusznie zauważa, że mimo długoletniej działalności komitetu (od czasu transformacji ustrojowej w Polsce w 1989 roku) w zakresie pracy opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej z dziećmi zagrożonymi niedostosowaniem społecznym (nierzadko również z ich dysfunkcyjnymi rodzinami), dotąd nie powstały zwarte opracowania poświęcone całościowo działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej stowarzyszenia (poza serią artykułów wydanych przez Nią samą – w rozprawie przywołuje cztery – a także artykułami w pracy zbiorowej z okazji 15-lecia działalności komitetu autorstwa jego członków oraz ich artykułami w czasopiśmie „Opieka – Wychowanie – Terapia”: między innymi Józefa Nowaka, s. 12, 335). W związku z powyższym podjęcie przez Doktorantkę problemu zawartego w temacie pracy jest niezwykle trafne i dowodzi, że doskonale zna stan badań w wymienionym zakresie oraz jest refleksyjną badaczką, dostrzegającą obszary niejako „pomijane” w pedagogice. Co więcej od 13 czerwca 2018 roku jest Ona czynną członkinią Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego – jak pisze w rozprawie – „(...) na stałe łącząc się i utożsamiając z misją badanej organizacji” (s. 20). W dysertacji pokazuje, że posiada bogatą wiedzę o działalności komitetu, jej uwarunkowaniach, dostrzega istotne problemy w zakresie pracy opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej.

Rozprawę przygotowaną przez Doktorantkę z pełnym przekonaniem uznaję za wartościową i oryginalną. Bez wątpienia stanowi ona przyczynek do rozwoju nauk społecznych, w tym szczególnie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej i pedagogiki resocjalizacyjnej.

Ocena formalna

Opiniowana rozprawa doktorska zawiera konstytutywne elementy pracy naukowej, ma czytelny układ, składa się zasadniczo z sześciu rozdziałów, całość stanowi 422 strony maszynopisu. Trzy pierwsze rozdziały: *U podstaw fundamentalnych praw i wartości dziecka; Współczesne uwarunkowania działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej, Zjawisko dzieci ulicy w teorii i praktyce pedagogicznej*, stanowią obszerne wprowadzenie i jednocześnie tło do prezentacji działalności Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego w latach 1989-2016.

W tej części dysertacji Doktorantka trafnie dobrała i dokonała krytycznej analizy literatury głównie w zakresie konceptualizacji stosowanych w niej terminów, między innymi: „dziecko”, „dzieciństwo”, „godność ludzka” (s. 30-36), „opieka”, „wychowanie” (s. 67-70), „dzieci ulicy” (s. 112-115); zaprezentowała także wielopłaszczyznowe (między innymi: filozoficzne, antropologiczne, psychologiczne, socjologiczne, pedagogiczne) ujmowanie dziecka i dzieciństwa (rozdział 1); omówiła założenia działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej oraz podstawowe środowiska wychowawcze w procesie socjalizacji dziecka; a także etiologię i przejawy destrukcyjnych zachowań dzieci i młodzieży; specyfikę funkcjonowania instytucji

opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz założenia profilaktyki i wychowania resocjalizującego wobec demoralizacji nieletnich (rozdział 2). Doktorantka opisała także zjawisko dzieci ulicy – co istotne – wskazała kontekst jego przeobrażeń i procesów społecznych; nie pominęła także przedstawienia jego genezy i skali z uwzględnieniem złożoności społecznej i wychowawczej. Kolejno pochyliła się nad specyfiką streetworkingu, a także ideą pracy wychowawczej Kazimierza Lisieckiego z dziećmi ulicy (rozdział 3).

Następne rozdziały pracy dedykowane są bezpośrednio Krajowemu Komitetowi Wychowania Resocjalizującego, który mgr Karolina Garbacz w tytule czwartego rozdziału określiła mianem „lidera działalności społeczno-pedagogicznej” (s. 165). Tu przedstawiła między innymi historię; założenia programowe; działalność w latach 1989-2016; liderów działalności stowarzyszenia; zakres współpracy i działalności z naciskiem na aktywność opiekuńczo-wychowawczą i profilaktyczną komitetu na rzecz dzieci ulicy. Zasadniczą część dysertacji zamyka rozdział szósty zatytułowany: *Dorobek i osiągnięcia egzemplifikujące skuteczność działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej komitetu*. Całość pracy dopełniają: *Wykaz skrótów, Wstęp, Bibliografia, Aneksy* (punkt, który należało zatytułować w liczbie pojedynczej i umieścić przed streszczeniem) zawierający między innymi autorski kwestionariusz wywiadu (pomyłono w nim kolejność pytań), a także *Wykaz tabel, Wykaz rysunków, Wykaz fotografii, Wykaz aneksów* (prawdopodobnie chodziło o wykaz załączników w aneksie), *Streszczenie* w języku polskim i angielskim.

Doktorantka prawidłowo dobrała i wykorzystała źródła i dostępną literaturę (w tym pozycje anglojęzyczne). W *Bibliografii* wykazała 129 źródeł (sprawozdań, programów wychowawczych KKWR, programów, dzienników, opracowań itp.), imponującą liczbę 311 pozycji literatury (określonej jako „pomocnicza”) w języku polskim, a także w języku angielskim, na którą składają się głównie monografie, prace zbiorowe, artykuły z czasopism, kolejno 10 aktów prawnych oraz 55 pozycji netografii.

Mgr Karolina Garbacz sporządziła rozprawę doktorską poprawną polszczyzną. Nieliczne błędy językowe np. „sposób badań (...) pozwoliły badaczce” (s. 17), interpunkcyjne (s. 14), błędy diaktryczne, jak np. „wiedze” zamiast „wiedzę” (s. 32), „swoja” zamiast „swoją” (s. 62), a także nieliczne powtórzenia (np. s. 9, 10), nie umniejszają jej wysokiej wartości merytorycznej. Natomiast uwagę zwraca brak konsekwencji Doktorantki w zakresie przywołania nazwisk autorów (w tekście stosuje różne formy zapisu: pełne imię i nazwisko lub inicjał i nazwisko, bądź samo nazwisko (np. s. 16, 20, 168). Na przyszłość warto przyjąć jeden standard zapisu bądź zastosować rozwiązanie: podanie pełnego imienia i nazwiska przy pierwszym przywołaniu, zaś jedynie inicjału imienia i nazwiska przy następnych. Z kolei na uznanie zasługuje rzetelność z jaką stosowała przypisy, przywołując nie tylko poszczególne pozycje literatury, źródeł, aktów prawnych czy materiałów internetowych, ale umieszczając również własne wyjaśnienia do tekstu

głównego pracy. Mgr Karolina Garbacz w wielu miejscach pracy doktorskiej trafnie ilustruje treści fotografiami, między innymi okładek czasopism (np. s. 299, 305), broszur (np. s. 232), dokumentów. Nie wszystkie zdjęcia są w pełni czytelne (s. 276, 293, 295, 304), warto dopracować je wizualnie (pod kątem ewentualnej publikacji pracy). W treści rozprawy w rozdziałach: czwartym, piątym i szóstym nieco brakuje odnośników do bogatego wykazu załączników zawartego w aneksie. Dodatkowo pewnym uchybieniem jest stawianie kropek w tytułach (niniejsza uwaga dotyczy głównie tytułów rysunków i fotografii).

Ostatecznie można stwierdzić (na podstawie oceny układu treści w dysertacji oraz jej zawartości merytorycznej z punktu widzenia poprawności formalno-językowo-stylistycznej), że spełnia ona kryteria formalne stawiane pracom naukowym opracowanym w celu ubiegania się o uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk społecznych.

Ocena merytoryczna

Dysertacja doktorska autorstwa mgr Karoliny Garbacz bez wątpienia zasługuje na pozytywną ocenę, mimo kilku krytycznych uwag, które przedstawię w tej części recenzji. Poczyniłam je, gdyż mogą być pomocne w przygotowaniu autorskiej monografii (o ile Doktorantka ma taki plan) oraz dopracowaniu warsztatu badawczego w kontekście podejmowania przyszłych projektów naukowych. Jednak pragnę w tym miejscu zauważyć, że rozprawa w zupełności wpisuje się w specyfikę dyscypliny pedagogika oraz posiada liczne walory naukowe. Z pewnością jej przygotowanie wymagało od Doktorantki sporej wiedzy o podjętym problemie, a także wiele trudu w czasie realizacji badań.

Temat pracy zatytułowany: *Działalność opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyczna Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego w latach 1989-2016* jest klarowny i poprawny. Mgr Karolina Garbacz określiła w nim ramy czasowe, które dochowała przedstawiając uzyskane wyniki badań.

Dysertacja stanowi przykład klasycznej pracy naukowej opracowanej w oparciu o metodę monografii pedagogicznej. Doktorantka we *Wstępie* prawidłowo określiła założenia metodologiczne badań własnych, w tym: przedmiot (s. 9); cele: główny i trzy cele szczegółowe (w tym również cel aplikacyjny nazwany „praktycznym” (s. 14), co jest ważne z punktu widzenia naukowej przydatności badań dla praktyki pedagogiczne), a także problem główny i dziesięć problemów szczegółowych (s. 15). Kolejno prawidłowo wyłoniła metodę badań co wyczerpująco uzasadniła (s. 16-17), a na tej podstawie określiła techniki badawcze: technikę badania dokumentów (s. 18-19) oraz technikę wywiadu nieskategoryzowanego (s. 19-20). Kwestię dyskusyjną budzi określenie „wywiad nieskategoryzowany”. Doktorantka za Tadeuszem Pilchem i Teresą Bauman słusznie pisze: „Tendencje badań zmierzają do opierania wywiadu na kwestionariuszu skategoryzowanym, który zapewnia ścisłość i porównywalność, jednak dla

badań środowiskowych lepiej służą swobodne rozmowy, pytania otwarte, które można ukierunkować, aby uzyskać wszechstronniejszą odpowiedź, charakteryzując wywiad nieskategoryzowany” (s. 19). Jednak z definicji wywiad nieskategoryzowany (lub wywiad swobodny, w tym wywiad swobodny kierowany) prowadzi się według pewnego ogólnego planu zagadnień w postaci dyspozycji do rozmowy (Mayntz, Holm, Hübner, 1985: 132; Herman, 1994: 99-100), a nie na podstawie kwestionariusza wywiadu (s. 355), a tym mianem mgr Karolina Garbacz określiła zastosowane w badaniu narzędzie. Być może niewłaściwie odczytałam intencję badaczki i w rzeczywistości zastosowała ona wywiad nieskategoryzowany. Ta kwestia pozostaje niejasna.

W pracy zauważa się dedukcyjny tok rozumowania Doktorantki, która – jak już wspomniano – przechodzi stopniowo: od przybliżenia stosowanych w niej pojęć i wyjaśnienia wielu kontekstów podjętego w pracy problemu do jego szczegółowego omówienia (dokładniej przedstawienia historii, kierunków działalności, specyfiki funkcjonowania oraz możliwości implementacji rozwiązań wypracowanych przez KKWR dla pracy opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej). Precyzyjnie określiła trzy pierwsze rozdziały mianem „studium bibliograficznego”, gdyż zawarte w nich zagadnienia omówiła w oparciu o bogatą literaturę przedmiotu i akty prawne. Liczne odwołania do literatury świadczą o Jej znakomitym przygotowaniu merytorycznym.

Warte podkreślenia jest dostrzeżenie przez mgr Karolinę Garbacz wagi holistycznego i interdyscyplinarnego spojrzenia na dziecko, co jak trafnie zauważa za Iwoną Samborską „(...) przyczynia się do lepszego poznania i odpowiedzi na pytanie kim ono jest i jakim rodzajem działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej go objąć, aby służyła jego dobru i rozwojowi” (s. 22). Doktorantka dodatkowo sygnalizuje istotę godności dziecka jako wartości nadrzędnej wobec innych wartości, dlatego zauważa: „(...) żadna inna wartość nie może rozstrzygać o tym, czy człowiekowi odebrać godność lub ją podważyć” (s. 34). Godność każdego dziecka wynikającą z jego osobowej wartości uznaje za wartość niezbywalną (s. 36), co wyznacza kierunek działaniom opiekuńczym i wychowawczym realizowanym w atmosferze szacunku i poszanowania jego praw (42).

Z kolei w odniesieniu do omówionych w dysertacji działań opiekuńczo-wychowawczych i profilaktycznych (realizowanych w podstawowych środowiskach wychowawczych: rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej, niekiedy w instytucjach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych) oraz ich uwarunkowań, wielokrotnie słusznie podkreśla istotę środowiska rodzinnego dla prawidłowego rozwoju i wychowania dziecka (co wielokrotnie podejmuje i wciela w życie KKWR – przyp. J. D-T). Doktorantka twierdzi: „Trzeba jednak mieć świadomość, że nawet najnowocześniejszy i najbardziej humanitarny system pomocy społecznej, nigdy nie zastąpi dziecku tego, co daje mu wychowanie w naturalnej rodzinie pochodzenia” (s. 64).

Mgr Karolina Garbacz w rozprawie podnosi również problem wagi profilaktyki wychowawczej realizowanej wobec dzieci i młodzieży, co uzasadnia niebezpieczeństwami współczesnego świata. W związku z tym pisze: „szybki rozwój społeczeństwa przynosi za sobą wzrost intensywności zagrożeń, które mogą czyhać na młodego człowieka. Niestety nie jest on współmierny z rozwojem społecznej dojrzałości i samoświadomości dzieci i młodzieży. Jest to zapewne jedna z przyczyn, która w konsekwencji prowadzi do podejmowania przez młodych ludzi ryzykownych zachowań oraz sięgania po używki i wpadania w inne formy współczesnych uzależnień” (...). Profilaktykę możemy więc określić jako wyspecjalizowaną część wychowania, polegającą na kompleksowej interwencji w celu kompensowania niedostatków wychowania” (s. 74-75). Ponownie sygnalizuje, że działania profilaktyczne należy podejmować, by uchronić dzieci i młodzież przed rozdzieleniem ich od rodziny (s. 78). Od jakości oddziaływania podstawowych środowisk wychowawczych – jak: rodzina, szkoła, grupa rówieśnicza – uzależnia efekty w zakresie rozwoju i wychowania dzieci i młodzieży, a tym samym prawdopodobieństwo umieszczenia ich w zamkniętych placówkach (s. 98). Od tego rozwiązania warto odstępować – jak słusznie przekonuje – na rzecz terapii dzieci i młodzieży w środowisku wychowania (szkole, placówkach wsparcia dziennego itp.), by mogli mieć kontakt z naturalną rodziną, a kiedy to nie jest możliwe (na przykład w przypadku braku opieki rodzicielskiej), umieszczać ich w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a nie placówkach opieki całodobowej nawet tych „znakomicie zorganizowanych” (s. 102).

W dysertacji znaczące jest również (w kontekście działalności KKWR) przybliżenie życiorysu i pracy wychowawczej (kompleksowego systemu opiekuńczo-wychowawczego i profilaktycznego w postaci ognisk wychowawczych) Kazimierza Lisieckiego. Idea ognisk wychowawczych dla dzieci ulicy zainicjowanych przez Lisieckiego przetrwała do dziś i nie poddaje się presji czasu ani towarzyszącym mu zmiennym determinantom, stąd określana jest jako swoisty „fenomen pedagogiczny” (s. 152). Dowodem sukcesów ognisk wychowawczych są relacje ich wychowanków. Doktorantka pisze: „Wychowankowie »Dziadka« (K. Lisieckiego – przyp. J. D-T) są dumni, że jego forma pracy jaką stworzył dla »dzieci ulicy« nadal znajduje swoich zwolenników i naśladowców” (s. 164) – w tym Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego, któremu poświęciła szczególne miejsce w kolejnych rozdziałach recenzowanej rozprawy.

Mg Karolina Garbacz dowiodła bardzo dobrej znajomości zastosowania metody monografii pedagogicznej (w tym występujących w niej technik i narzędzi oraz warunków zapewniających prawidłowość jej realizacji: rozpoznania terenu badań, łatwości nawiązywania kontaktów z badanym środowiskiem/instytucją, wykorzystania wielu źródeł informacji, krytycyzmu i dystansu do zebranych informacji, także źródeł archiwalnych) (Krajewski, 2020: 70; 71-72). Dzięki temu uzyskała dokładny opis genezy i struktury stowarzyszenia, specyfiki,

wieloaspektowości, profesjonalizacji i wysokiej efektywności prowadzonej przez nie działalności. W dysertacji szczególnie istotne z punktu widzenia podjętego problemu było przedstawienie modelu pomocy środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym, wypracowanego przez KKWR, a także określenie perspektyw pracy stowarzyszenia z uwzględnieniem aktualnych zmian ogólnospołecznych oraz wychowawczych we współczesnych rodzinach. Warto podkreślić, że treści nie mają formy sprawozdawczej (jak to niekiedy ma miejsce w pracach opracowanych na podstawie monografii pedagogicznej), lecz stanowią pogłębioną analizę podjętego problemu. Kolejnym istotnym walorem naukowym dysertacji jest wyłonienie wyczerpujących wniosków i postulatów pedagogicznych, w tym wskazanie konkretnych możliwości aplikacji rozwiązań wypracowanych przez komitet w praktyce opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej. Godne zauważenia jest również podanie form wsparcia KKWR ze strony państwa w celu optymalizacji jego potencjału i wdrażania innowacji. Doktorantka słusznie uznaje stowarzyszenie za instytucję godną naśladowania, „która może być inspiracją dla współczesnych wychowawców do pracy z dziećmi i młodzieżą niedostosowaną społecznie i zagrożoną sieroctwem społecznym. A jej dorobek należy opisywać i upowszechniać, aby uchronić od zapomnienia” (s. 332).

Mgr Karolina Garbacz udzieliła odpowiedzi na wszystkie zawarte w dysertacji pytania badawcze, zrealizowała założone cele. Co istotne, żywi przekonanie, „iż mimo obszernego ukazania całokształtu działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej KKWR, nie wyczerpała tego tematu” (s. 331). Doktorantka wskazała przykłady kolejnych projektów badawczych wartych podjęcia w celu dalszego zgłębiania wiedzy o działalności organizacji – co miejmy nadzieję niebawem uczyni – gdyż w oparciu o treści rozprawy – można przypisać jej miano znakomitej badaczki i znawczyni działalności opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego.

Przedstawiona do recenzji dysertacja doktorska mimo występujących w niej nielicznych, drobnych niedociągnięć pokazuje, że Doktorantka potrafi samodzielnie prowadzić pracę naukową oraz doskonale rozumie misję realizacji badań w naukach społecznych, w szczególności w pedagogice. Warto opublikować rozprawę w celu upowszechniania działalności komitetu oraz ponadczasowej idei pracy opiekuńczo-wychowawczej i profilaktycznej Kazimierza Lisieckiego. Pedagogika zyska tym samym unikatowe i wartościowe dzieło naukowe.

Wniosek końcowy

Stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Karoliny Garbacz zatytułowana: *Działalność opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyczna Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego w latach 1989-2016*, spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz

o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1789) w związku z art. 179 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 3 lipca 2018 r. (Dz.U. 2018 r. poz. 1669 z póź. zm.) i wnoszę o dopuszczenie Pani Magister do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie ze względu na nowatorstwo, pracołłonność, wartość poznawczą i praktyczną dysertacji doktorskiej, wnoskuję do Wysokiej Rady Wydziału Nauk Społecznych o jej wyróżnienie.

Rzeszów, dnia 23 lipca 2023 r.

Tadnige Danykowska-Tobien